

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА
УКРАЇНИ**

Випуск 4

Київ – 2012

УДК 340.136 (477)

ББК 67 (4Укр)

**СЕРІЯ «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ»**

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту
законодавства Верховної Ради України
(Протокол № 13 від 7 грудня 2012 року)*

За загальною редакцією В.О. Зайчука,
академіка НАПН України

**Актуальні питання кодифікації законодавства
України** / За заг. ред. В.О. Зайчука. – Випуск 4. – К. : 2012. –
171 с.

ISBN 966-7024-98-9

Науково-практичне видання є продовженням серії видань «Актуальні питання кодифікації законодавства України», підготовлених Інститутом законодавства Верховної Ради України. У цьому випуску висвітлено підходи до кодифікації як засобу подолання колізій в законодавстві України.

Збірник розраховано на народних депутатів України, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців і всіх, хто цікавиться сучасним законодавчим процесом.

(Тези та доповіді друкуються в авторській редакції)

УДК 340.136 (477)

ББК 67(4Укр)

ISBN 966-7024-98-9

© Інститут законодавства
Верховної Ради України, 2012

ЗМІСТ

КОПИЛЕНКО О.Л. КОДИФІКАЦІЯ І ПИТАННЯ ПОДОЛАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ КОЛІЗІЙ.....	7
---	---

ЧАСТИНА І СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

НИЖНИК Н.Р. КОЛІЗІЇ ЯК ПРИРОДНО ІСТОРИЧНІ ПРИЧИНИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА.....	10
--	----

ШИЛІНГОВ В.С. КОДИФІКАЦІЯ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА.....	13
---	----

БРАТАСЮК М.Г. КОДИФІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ДОКТРИНАЛЬНОГО ДИСКУРСУ.....	17
--	----

ЧАСТИНА ІІ. КОДИФІКАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА

ЧЕРНЕЦЬКА О.В. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ.....	24
--	----

БОГАШЕВА Н.В. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКЕ РЕАЛІЗУЄ СВОБОДУ ОБ'ЄДНАННЯ.....	29
---	----

ГЛУХ М.В., ГЛАДЧУК Т.П. ЗАКОНОДАВЧІ КОЛІЗІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	35
---	----

ВОЙНАРІВСЬКИЙ М.М. ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЮРИДИЧНИХ КОЛІЗІЙ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ	38
--	----

АКТАХ З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ЮРИДИЧНОЮ
СЛУЖБОЮ.....

ОЛІЙНИК О.В. КОЛІЗІЇ ЗАКОНОДАВЧОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ..... 41

ДОЛЯ Л.М. КОЛІЗІЇ В МІГРАЦІЙНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ..... 51

ЧАСТИНА ІІІ. ЗАКОНОДАВЧІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ

ГУМЕНЮК І.О. ЗАСОБИ УСУНЕННЯ КОЛІЗІЙ У
ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ 60

МАКАРЕНКО О.Г.СИСТЕМАТИЗАЦІЯ
ЗАКОНОДАВСТВА З ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ... 64

ЛАВРУХІНА Н.О. АКТУАЛЬНІСТЬ КОДИФІКАЦІЇ
ПЕНСІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА 72

МОСЬОНДЗ С.О. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА
У СФЕРІ НАУКИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ
ВИРІШЕННЯ..... 76

ЛАВРІНЧУК І.П. ПЕРСПЕКТИВИ ПОДОЛАННЯ
ПРАВОВИХ КОЛІЗІЙ У НОВОМУ ТРУДОВОМУ КОДЕКСІ
УКРАЇНИ..... 79

ГУЦ Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО
РЕГУЛЮВАННЯ МАЙНА ПРОФСПІЛКОВИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ..... 85

ЧАСТИНА IV. ОКРЕМІ ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

БЕВЗ С.І. ПИТАННЯ КОДИФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 89

ПОХИЛЕНКО І.С. ЩОДО ПИТАНЬ КЛАСИФІКАЦІЇ
ДОКАЗІВ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ..... 91

ГРАБОВАН Л.І. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН НЕСПРОМОЖНОСТІ..... 95

ЧАСТИНА V. УСУНЕННЯ КОЛІЗІЙ У ЗАКОНІ УКРАЇНИ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ЛЕВИЦЬКА Л.В. ПРИОРІТЕТИ КОДИФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДЕФІНІЦІЙ..... 100

ТРОСТЮК З.А. ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ІСНУВАННЯ
ПРИМІТОК СТАТЕЙ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ 105

КВАСНЕВСЬКА Н.Д. ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ
УСУНЕННЯ КОЛІЗІЙНОСТІ НОРМИ ПРО КРИМІНАЛЬНУ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ..... 108

КОТОВИЧ О.Л. КОДИФІКАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВА НА
СПРАВЕДЛИВИЙ СУД В УКРАЇНІ..... 113

БОКОЧ І.М. ОКРЕМІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ
ТЕРМІНОЛОГІЇ ДИСПОЗИЦІЙ СТАТЕЙ, В ЯКИХ
ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ
ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ
ПРАЦІВНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД
ЧАС ПРОВАДЖЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ... 118

сформовано законодавство, яким визначено правові засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, однак неефективна робота регуляторних органів не дає змоги забезпечити належне додержання усіх його вимог» відповідає дійсності і сьогодні.

Таким чином, наразі актуальним є питання кодифікації законодавства України щодо державного регулювання господарської діяльності з метою забезпечення системного підходу до здійснення відповідного напрямку діяльності держави, визначення місця державної регуляторної політики та регуляторної діяльності відповідних державних органів у державному регулюванні господарської діяльності, встановлення вичерпного переліку основних та додаткових засобів державного регулювання господарської діяльності, механізму їх застосування, що сприятиме недопущенню неправомірного втручання державних органів та органів місцевого самоврядування у діяльність суб'єктів господарювання та забезпеченню результативності та ефективності державного регулювання господарської діяльності в цілому.

І.С. Похиленко,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри господарського права та процесу

Київського університету права НАН України

ЩОДО ПИТАНЬ КЛАСИФІКАЦІЇ ДОКАЗІВ В ГОСПОДАРЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Докази завжди були й залишаються центральним правовим інститутом господарського процесу, тому важливого теоретичного та практичного значення набуває класифікація судових доказів, що полягає у виробленні спільних для певних груп судових доказів правила їх отримання й оцінки.

Хоча частково ці питання і висвітлювались у працях В.С. Щербини, В.Е. Беяневича, В.В.Бабенко, Л.М.Ніколенко, Т.В.Степанової, проте, вважаємо за необхідне, звернути увагу на цю проблематику та запропонувати своє бачення.

Метою дослідження є аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства у цій сфері, дослідження наукових підходів, на підставі чого сформулювати свої пропозиції по вдосконаленню положень Господарського процесуального кодексу України.

У науці господарське процесуальне право існує три основних види класифікацій доказів: за джерелом отримання докази поділяються на особисті й речові (предметні); за процесом формування на первинні й похідні, за характером зв'язків з шуканим фактом на прямі й непрямі¹ [с. 136-146;² с. 124-126; ³ с. 16-17]. Деякі науковці, в якості критерію виділяють джерело одержання доказу та проводять поділ на особисті та речові (залежно від того, хто або що є джерелом доказу – людина чи матеріальний об'єкт) та форму існування, поділяючи на усні, письмові та речові⁴ [с. 162]. В.К. Пучинський⁵ [с.178], аналізуючи доказове право Великобританії і США судові докази поділяє на усні і письмові, прямі і непрямі, безпосередні і опосередковані, первинні і вторинні, доброякісні і недоброякісні, справжні і несправжні, кращі тощо. А.Г. Давтян⁶ [с. 107], досліджуючи законодавство Німеччини за метою доказування розмежовує повні докази (ті в правдивості яких суд повністю переконаний) та докази-твердження (необхідні для доказування можливості певного факту, вірогідності). Слід відмітити, що такий поділ обумовлений особливостями правого регулювання.

Досліджуючи вітчизняне законодавство, слід відмітити, що поняття доказів та їх види містяться в Господарському процесуальному кодексі України (далі – ГПК). Стаття 32 ГПК

---

¹ Ніколенко Л. М. Доказування в господарському судочинстві: Навч. посібник. – Одеса: Фенікс; Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 415 с.

² Арбитражный процесс: Учебник / Под ред. В.В. Яркова. - М.: Юристь, 1998. - 480 с.

³ Белкин А. Р. Теория доказывания: научно-методическое пособие. М.: НОРМА, 1999. -429 с.

⁴ Господарське процесуальне право України: Підручник /За ред. О.І.Харитонові.- К.: Істина, 2008.-360 с.

⁵ Пучинский В.К. Английский гражданский процесс. (Основные понятия, принципы и институты). - М.: Изд-во УДН, 1974. - 186 с.

⁶ . Давтян А.Г. Гражданское процессуальное право Германии. -М. :Городец, 2000. – 320 с.

визначає письмові та речові докази висновки судових експертів, пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь в судовому процесі. Проте, вважаємо що такий перелік є неповним, оскільки він в певній мірі не враховує досягнення науки і техніки, насамперед, листування електронною поштою, інформацію з мережі Інтернет.

На жаль, судова практика пішла тим шляхом, що якщо електронні докази не передбачені в чинному ГПК як допустимі засоби доказування, то ніякі фактичні дані бути ними підтверджені не можуть, що прямо суперечить положенням чинного законодавства. Наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 207 ЦК України, правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку. А стаття 8 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» передбачає, що юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму. Допустимість електронного документа як доказу не може заперечуватися виключно на підставі того, що він має електронну форму.

Аналізуючи історичний досвід у цій сфері, зокрема, п. 2 Інструктивного листа Держарбітражу СРСР від 29.06.1979 р., «Про використання в якості доказів з арбітражних справ документів, підготовлених за допомогою електронно-обчислювальної техніки», в якому передбачалось, що не втрачає властивості допустимості доказ, у створенні якого брала участь ЕОМ, якщо її використовували як комунікаційний канал або засіб фіксації умов угоди, слід відмітити, що, вже в той час як загальне правило передбачалась однакова юридична сила кожного екземпляра подібного документа.

Більш досконалим у цій сфері виявилось законодавство Російської Федерації. Так, відповідно до ч. 3 ст. 75 Арбітражного процесуального кодексу РФ документи, отримані за допомогою факсимільного, електронного чи іншого зв'язку, в тому числі з використанням мережі Інтернет, а також документи, підписані електронним цифровим підписом або іншим аналогом власноручного підпису, допускаються як письмові докази.

Цікавою в цьому аспекті є законодавча та судова практика Сполучених Штатів Америки, яка роздруківку комп'ютерних програм та комп'ютерних сторінок відносить до оригіналів документів за умови, що вони є точним відображення такої програми чи сторінки. Так, відповідно до ст. 1001.3 Федеральних правил доказування США (Federal Rules of Evidence of United State of America) якщо дані є збереженими на комп'ютері чи схожому пристрої, будь-яка їх роздруківка чи інший вивід даних, що може бути прочитаний та здатний точно відобразити такі дані, є оригіналом.

Підсумовуючи викладене, можна прийти до висновку, що невизначеність у господарсько-процесуальному законодавстві поняття «електронні докази» викликає дискусію навколо питання про можливість прийняття процесуальних рішень у господарській справі на підставі доказів, отриманих з порушенням процесуальної форми, та про юридичну силу таких доказів щодо того, чи мають вони доказове значення, а також питання про правові наслідки порушення процесуальної форми у процесі одержання доказів. Тому, доцільно внести зміни до ГПК, передбачивши частину 2 статті 32 в такій редакції: «Ці дані встановлюються такими засобами: письмовими, електронними і речовими доказами, висновками судових експертів; поясненнями представників сторін та інших осіб, які беруть участь в судовому процесі. В необхідних випадках на вимогу судді пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь в судовому процесі, мають бути викладені письмово». Крім того, в положеннях ГПК варто передбачити статтю 36-1 «Електронні докази», в якій буде зазначено, що є електронними доказами.